

L'autodeterminació ha deixat de ser realment la prioritat dels catalans?

Diverses enquestes recents de "La Vanguardia" i "El Periódico" conclouen que el referèndum ja no interessa i que la millora de l'autogovern guanya centralitat, però l'anàlisi que se'n pot fer pot ser ben diferent

L'objectiu majoritari de la societat catalana ja no és l'exercici de l'autodeterminació. Malgrat la innegable capacitat mobilitzadora de l'independentisme i el recent resultat electoral del 21-D, alguns mitjans com *La Vanguardia* o *El Periódico* han defensat aquesta tesi recentment recolzant-se en enquestes encarregades per ells mateixos. A través de preguntes i fórmules diferents, els dos arriben a una conclusió similar. És, però, la única possible? La realitat és que no, i sobretot si s'analitzen els dos sondejos globalment.

L'última de les enquestes publicades ha estat la del diari del Grupo Godó, aquest mateix dilluns. "La majoria canviaria la Constitució i l'Estatut com a sortida per a Catalunya" (<https://www.lavanguardia.com/politica/20181112/452856954136/encuesta-la-vanguardia-mayoria-cambiar-constitucion-estatut.html>), titulava l'article, que oferia dades tant d'Espanya com de Catalunya i assenyalava que aquesta era l'opció amb més suports tant a un àmbit com a l'altre. Per a aquesta anàlisi, interessaven sobretot les respostes a Catalunya, les quals opinaven sobre aquesta opció, per un nou finançament, per un referèndum per la independència o per no fer res. Cada enquestat es mullava per separat per cada possibilitat i les respostes van ser:

QUIN PROPOSTA TROBA MÉS ENCERTADA PER RESOLDRE EL PROCÉS CATALÀ? (ENQUESTA A LA VANGUARDIA)

El cas de l'enquesta d'*El Periódico* és diferent, ja que tan sols pregunta a Catalunya i, a més, ho fa contraposant opcions, és a dir, fixant que mullar-se per una d'elles implica descartar les altres. Així, demanant per si caldria fer un referèndum, un 42,4% respon que hauria de ser d'autodeterminació, un 27,2%, que caldria que fos sobre l'autogovern -és a dir, votar un nou Estatut- i un 26,5%, que no se n'hauria de fer cap. Això li valia per titular que "només el 42% dels catalans demanen un referèndum sobre la independència".

CAL FER UN REFERÈNDUM A CATALUNYA? (ENQUESTA A EL PERIÓDICO)

Aquesta mateixa enquesta, a més, pregunta per quina hauria de ser la prioritat del Govern, pel que fa a l'eix nacional. Segons les respostes rebudes, poc més d'un terç dels catalans voldrien que insistís en buscar la independència, mentre que un 56% preferiria que se centrés en negociar més autogovern, motiu pel qual el diari conclou que "la majoria dels catalans prefereix negociar un major autogovern que buscar la secessió".

QUINA HAURIA DE SER LA PRIORITAT DEL GOVERN? (ENQUESTA A EL PERIÓDICO)

Una reacció clàssica a l'hora de valorar enquestes el resultat de les quals no agrada sol ser negar-los credibilitat i acusar-les de manipular les respostes. El cert, però, és que, si estan mínimament ben fets, els sondejos no menteixen. Presenten marges d'error i no són reflexos de la realitat estrictes, però intenten acostar-s'hi. En general, les empreses demoscòpiques no posen en joc la seva credibilitat a canvi d'un contracte d'un mitjà amb una determinada ideologia.

Ben al contrari, allò que es manipula no acostuma a ser la resposta, sinó la pregunta. La manera de preguntar pot ser molt simptomàtica. Per exemple, per què *El Periódico* va optar per contraposar el referèndum d'autodeterminació amb el d'un major autogovern? Estar a favor d'un vol dir necessàriament rebutjar l'altre i, és més, que potser són incompatibles? O potser els escocesos no van votar, en el fons, entre la independència i una oferta de més autogovern que els va fer Londres -representada pel "no" al nou estat-?

Interpretacions variables

Les preguntes, per tant, poden ser tendencioses. Igual que les no-preguntes. Per què, en cap dels dos casos no es demana directament si els catalans volen la independència, si al final és del que es debat? De la mateixa manera, la interpretació de les respostes, en qualsevol cas, és sempre subjectiva i, en aquests, se'n poden fer de molt diferents a les que han publicitat els mitjans que han encarregat les enquestes.

Per què l'enquesta d'El Periódico contraposa el referèndum d'autodeterminació amb un sobre més autogovern? Per què cap de les dues pregunta si es desitja la independència?

Una d'aquestes lectures alternatives, força clara, és que hi ha una majoria clara de catalans que reclamen més autogovern i, a més, que aquest canvi d'estatus ha de ser votat pels ciutadans. Així ho confirma el prop de 70% de suports que *El Periódico* detecta entre partidaris del referèndum d'autodeterminació i el d'una major autonomia. Ara bé, com s'ha de canalitzar això pot prendre moltes formes (referèndum d'autodeterminació, nou Estatut o més finançament), totes elles amb graus d'adhesió molt elevats, superiors al 65%, segons constata *La Vanguardia*.

Així, el referèndum sobre la independència segueix gaudint d'un suport molt elevat, del 66,1%, segons el diari del Grupo Godó, en línia amb un recent baròmetre del CEO (<https://www.naciodigital.cat/noticia/159690/si/independencia/es/mant/davant/no>), que indicava que un 68,4% dels catalans creu que el país hi té dret. Malgrat que sembla que els partidaris de major autogovern donarien suport a qualsevol de les opcions per avançar, l'exercici de l'autodeterminació és la prioritària, tal com assenyala *El Periódico* quan destaca que un 42,4% dels catalans la tenen com a primera opció, mentre que les altres dues (referèndum sobre autogovern o cap votació) es queden a més de 15 punts de distància.

Un 70% reclama més sobirania

En resum: prop d'un 70% dels catalans reclamen més sobirania i, si se'ls demana per separat, avalen qualsevol de les possibilitats per assolir-la, però, si se'ls fa triar, el referèndum d'autodeterminació és la que genera més consens. No seria la més transversal, ja que el nou Estatut en una Constitució reformada podria generar més consens (menys de quatre punts per

sobre), però sense ser la prioritat per un gruix massa ampli dels catalans.

Arribats a aquest punt, quines conclusions se'n podrien extreure? N'hi hauria dues que semblarien clares. La primera és que el catalanisme, ara expressat en el sobiranisme, segueix sent el carril central de la política catalana i és molt complicada una alternativa clarament unionista. La voluntat d'avançar cap a majors cotes de llibertat que siguin validades per la ciutadania a través del dret a decidir és força hegemònica en la societat, per bé que sense un horitzó clar -com tampoc no el tenen els partits sobiranistes que ho haurien de canalitzar-.

Independentisme no granític

La segona, molt vinculada, és que l'independentisme ciutadà no és tan granític com pot semblar. Aquestes enquestes no permeten dirimir si l'anhel d'una República catalana és o no majoritari, ja que no pregunten directament per això i, encara que *El Periódico* pretengui contraposar-ho, prioritzar a curt termini negociar més autogovern no implica renunciar a la independència a mig termini.

Sigui com sigui, s'intueix que una majoria dels independentistes no són curtdeterministes o de pedra picada. Perquè quadrin els números de *La Vanguardia*, sembla clar que molts independentistes avalen que, si el referèndum no és viable de forma immediata, es negociï transitòriament un nou finançament o una reforma constitucional amb un nou Estatut, com a passos intermitjos o alternatius.

Les enquestes semblen apuntar que bona part dels independentistes podrien acceptar estacions intermitges abans d'assolir la República catalana

En definitiva, no renunciarien a la independència a canvi d'un millor encaix amb l'Estat, però podrien acceptar transitar per més estacions abans d'assolir-la. Això podria implicar que una estratègia desobedient per intentar aconseguir la República catalana per la via ràpida podria tenir escassos suports. Una de les altres conclusions de l'enquesta d'*El Periódico*, de fet, és que menys del 30% dels catalans defensa que l'1-O legitima un mandat per proclamar-la. Males notícies per als que tenen pressa, però també per als que obrien ampolles de cava pensant que el procés català ja era història.